

KONUŞMA BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUK (Odyolog YaklaŐımı)

Erol BELGİN
BaŐkent Üniversitesi

59.Türkiye Milli Pediatri Kongresi
4-8 Kasım 2015, Belek-Antalya

LİSAN (DİL)

Kognitif ve perseptif yapıya sahip karmaşık bir sentral sinir sistemi fonksiyonudur.

Söylenileni anlama, cümleler kurma , düşünce ve fikirlerin söz, yazı, şekil, jest , mimik ve hareketlerle anlama ve anlatma yeteneğidir.

Psikolojik, fizyolojik ve anatomik komponentlerden oluşan duyu ve motor koordinasyon mekanizmasıdır.

KONUŞMA

Fonasyon ve artikölasyon sistemlerinin lisanı ifade edebilmek için özel sesler çıkarmasıdır.

Gecikmiş konuşma (Delayed speech)

- Çocuğun beklenen yaşta ve şekilde konuşma-dil becerilerini gösterememesi

NE ZAMAN GECİKMiŞ KONUŞMA?

- ▶ 3-4 aylıkken çevresindeki kişilere veya oyuncaklara ilgi göstermiyorsa,
- ▶ 9 aya kadar vokalizasyonu olmadıysa,
- ▶ 1 yaşına geldiği zaman ismini anlamıyor, "hayır" ve bazı komutları anlamıyorsa

NE ZAMAN GECİKMiŞ KONUŞMA?

- ▶ 15 ay-en az 1-3 kelime üretmediyse
- ▶ 18 ay- en az 6-10 kelime üretmediyse
- ▶ 21 ay- basit komutları yerine getiremiyorsa
- ▶ 24 ay-kitapta ismi söylenen resimleri gösteremiyorsa
- ▶ 26 ay- iki kelimeli cümle kuramıyorsa,

NE ZAMAN GECİKMiŞ KONUŞMA?

- ▶ 3 yaşında 3 kelimeli cümle kuramıyorsa,
- ▶ Soru soramıyorsa,
- ▶ Ne, Nerede, Kim sorularına cevap veremiyorsa,
- ▶ Diğer çocuklarla iletişime geçemiyorsa,
- ▶ 4 yaşında 4-5 kelimeli cümle kuramıyorsa, anlaşılır konuşamıyorsa,

NE ZAMAN GECİKMiŞ KONUŞMA?

- ▶ 5 yaşında grameri uygun kullanamıyorsa, basit bir hikayeyi anlatamıyorsa
- ▶ Kelime dağarcığının gelişiminde sınırlılık gösteriyorsa,
- ▶ İfade edici ve alıcı dil gelişimi arasında belirgin bir fark varsa

KONUŞMA GECİKMESİ!!

Nedenler...

- ▶ **Mental Retardasyon**
- ▶ Genetik bozukluklar
- ▶ **İşitme kaybı**
- ▶ İşitsel Nöropati
- ▶ İşitsel İşleme bozukluğu
- ▶ Otizm / Yaygın gelişimsel bozukluk
- ▶ Gelişimsel - Özgün dil bozuklukları
- ▶ Kazanılmış Beyin Hasarları
- ▶ Cerebral Palsy
- ▶ Elektif Mutizm
- ▶ Bilingualizm
- ▶ **Psiko-sosyal yoksunluk**

DİL GELİŞİMİNİN ÖN ŞARTLARI

Normal çocuğun dil gelişimi çevresel uyaranlarla olduğu kadar, kalıtsal ve içgüdüsel dürtülerle de etkilenir.

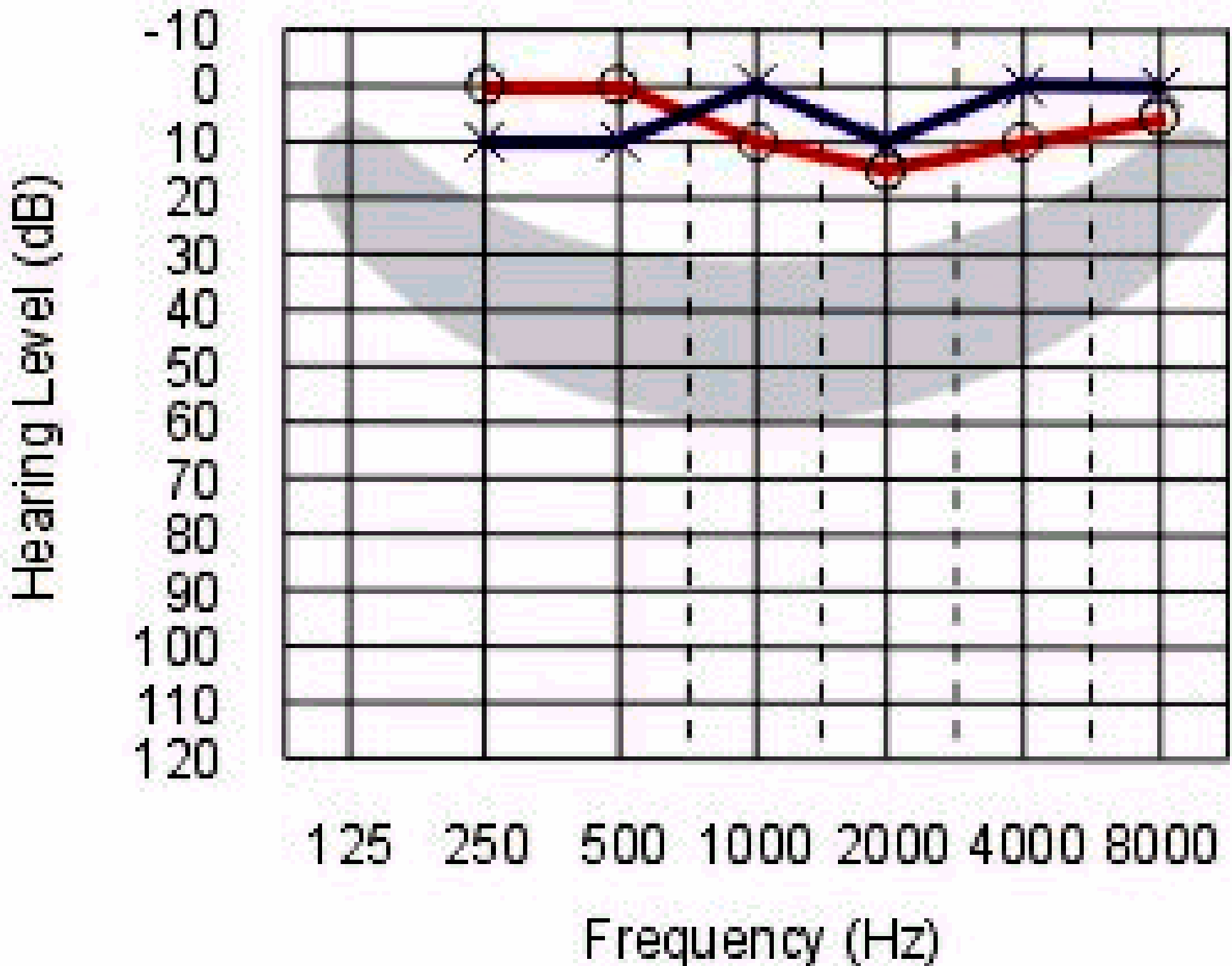
Kalıtım ve çevre, linguistik ifadenin bireysel özelliklerinin yapı taşıdır.

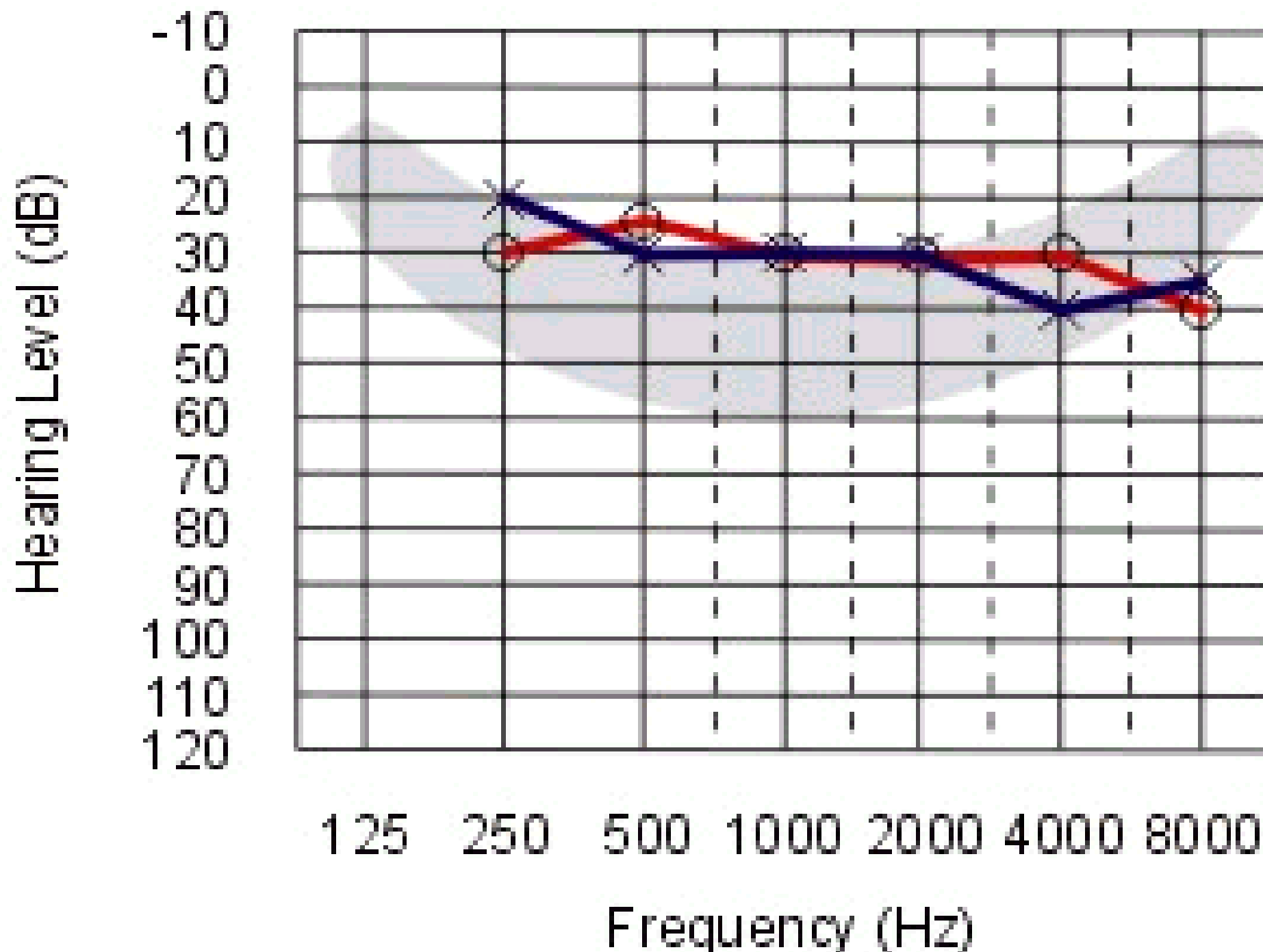
İlk konuşma çabaları bile duyuların normal maturasyonuna ve vücudun tam olarak gelişiminin belirli ön şartlarına sıkı sıkıya bağlıdır.

LİSAN GELİŞİMİNDE DÖRT ÖNEMLİ FONKSİYON

(Meumann)

- ▶ **SENSÖR GELİŞİM**
- ▶ **MOTOR GELİŞİM**
- ▶ **PSİKOMOTOR MATURASYON**
- ▶ **ENTELEKTÜEL GELİŞİM**

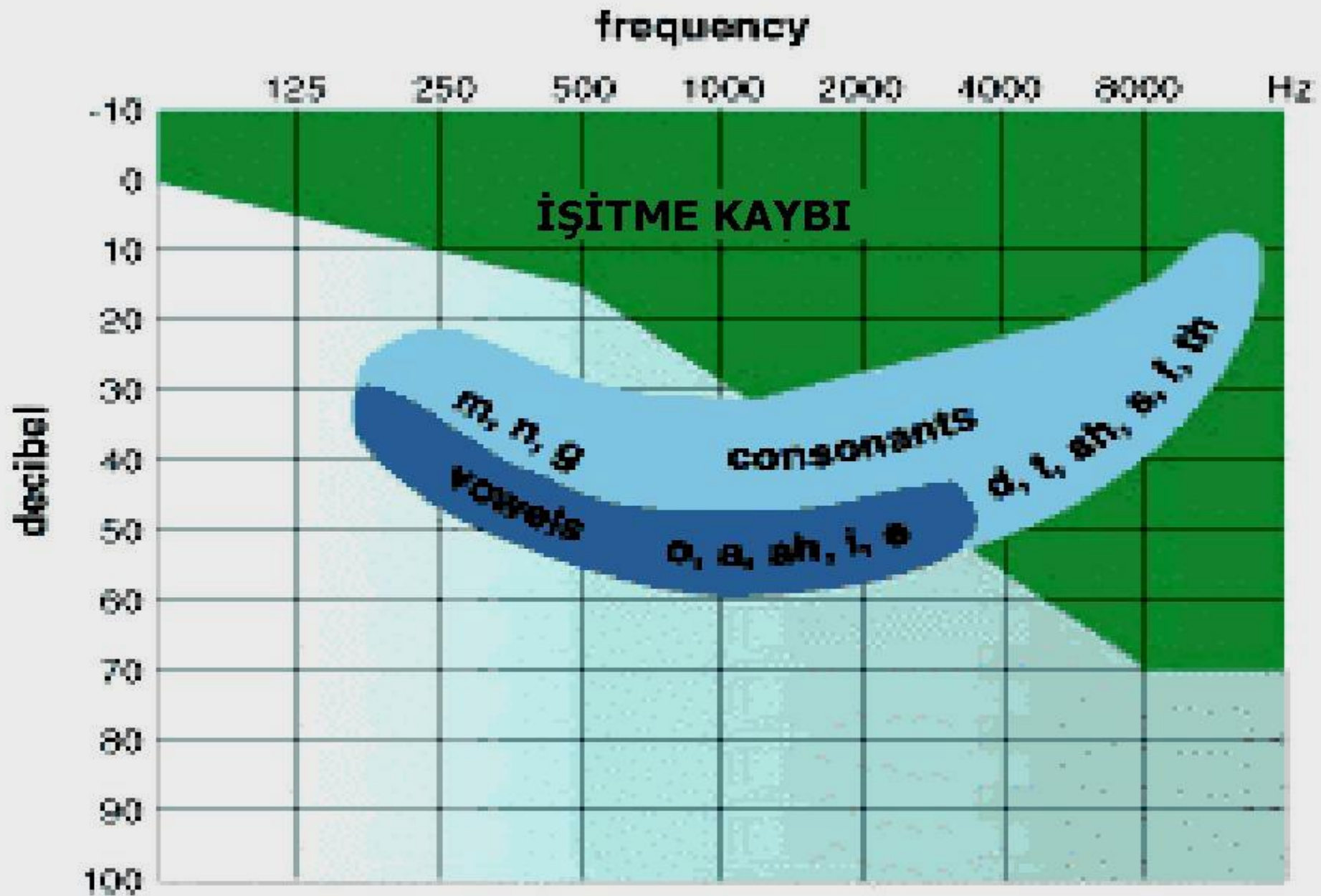

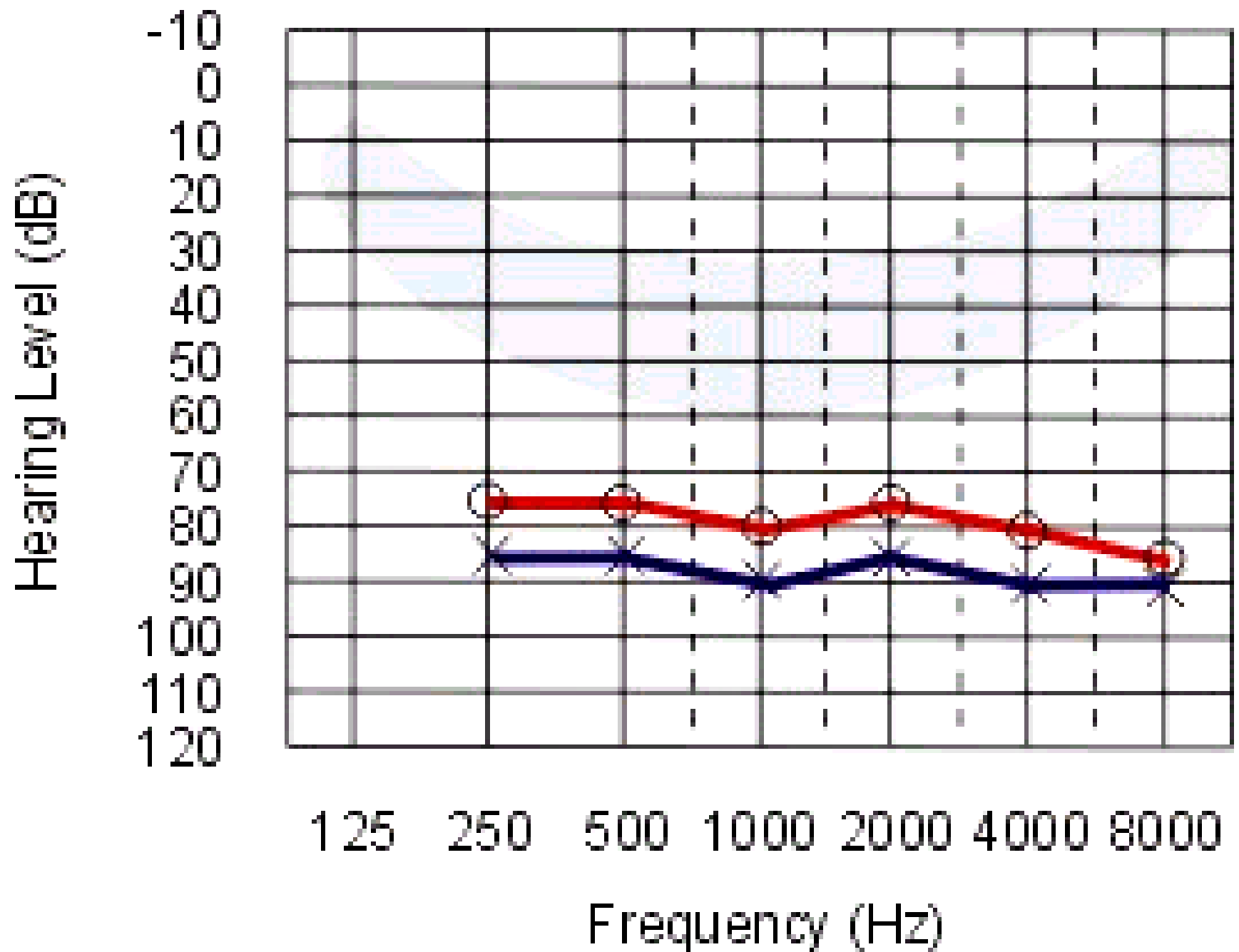

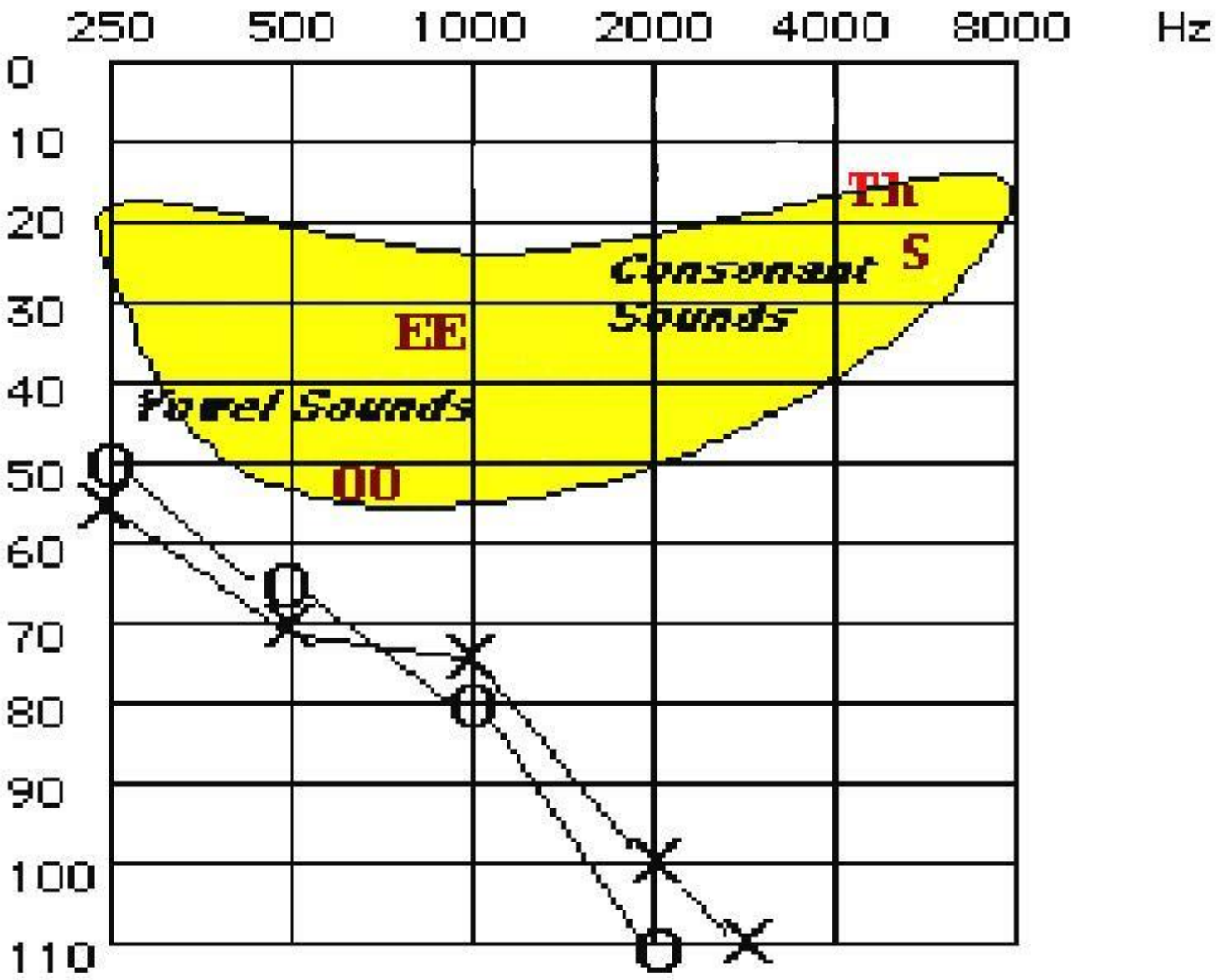
GELİŞİMSEL IQ

Normal Çocuklarda
104.5

Sık Otit Geçiren Çocuklarda
94.5

AMPLİFİKASYON

İŞİTME CİHAZLARI

KOKLEAR İMPLANT

ORTA KULAK İMPLANTI

BEYİNSAPI İMPLANTI

İŞİTSEL NÖROPATİ

AUDITORY NEUROPATHY SPECTRUM DISORDER (ANSD)

- ▶ *İşitme kaybı yakınması olan, kesin işitme eşikleri tespit edilemeyen*
- ▶ *ABR(Auditory Brainstem Response)lerinde cevap alınmayan, ancak normal- normale yakın veya ileri derece işitme kaybı gösteren olgular...*

KLİNİK TANIM

İşitsel nöropati, normal otoakustik emisyonlar(normal koklear fonksiyon) ve koklear mikrofonikler (CM) mevcutken, ABR cevaplarının anormal olması veya olmamasıdır.

KLİNİK BULGULAR

- ▶ Saf ses eşikleri normal, normale yakın ya da ileri derecede bozuk olabilir.
- ▶ İşitsel işleme becerilerinde bozulma görülebilir.
- ▶ Özellikle gürültülü ortamlarda konuşmayı anlamaları zordur.

İŞİTME KAYBININ DERECESESİ

İşitme kaybı dereceleri değişkenlik gösterir.

- ← % 82 oranında bilateral simetrik
- ← % 14 oranında bilateral asimetrik
- ← % 4 oranında unilateral işitme kaybı

KLİNİK BULGULAR

- ▶ Akustik refleksleri yoktur.
- ▶ Bazı olgularda nöropati bulguları geçici iken, bazı olgular zaman içinde fazla değişmeden devam eder, bir kısmında ise ilerleme gözlenebilir.

KONUŞMA-DİL

- ▶ İşitme kaybının derecesi
- ▶ Kullanılan amplifikasyonun türü (İşitme Cihazı, FM Sistem, Koklear İmplant)
- ▶ İşitsel-Sözel eğitim desteğine göre değişkenlik gösterir.

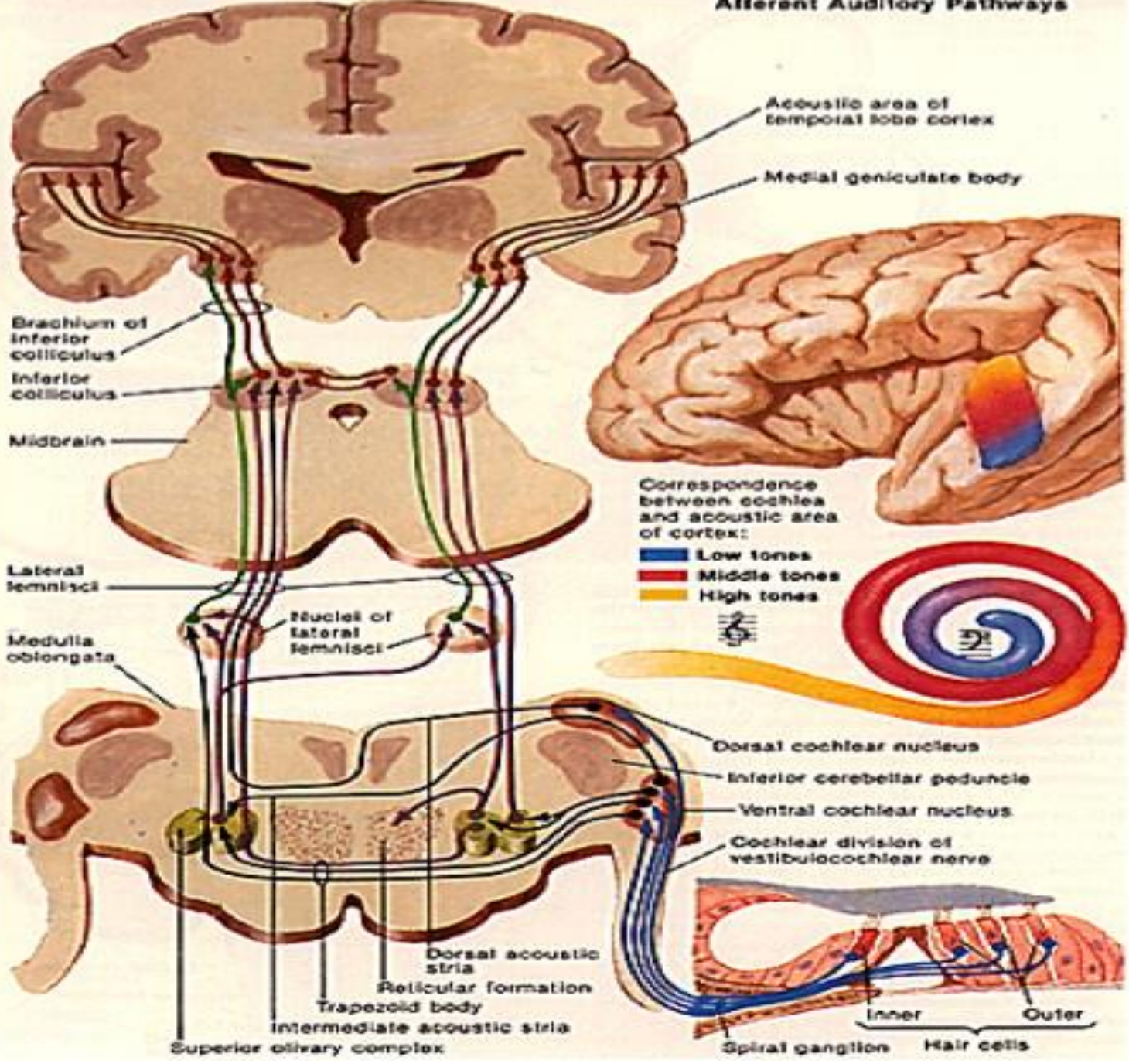
Santral İşitsel İşleme Bozukluğu **Central Auditory Processing Disorder (CAPD)**

İşitsel İşleme Bozukluğu
Auditory Processing Disorder (APD)

(Santral) İşitsel İşleme Bozukluğu
(Central) Auditory Processing Disorder (C)APD

Afferent Auditory Pathways

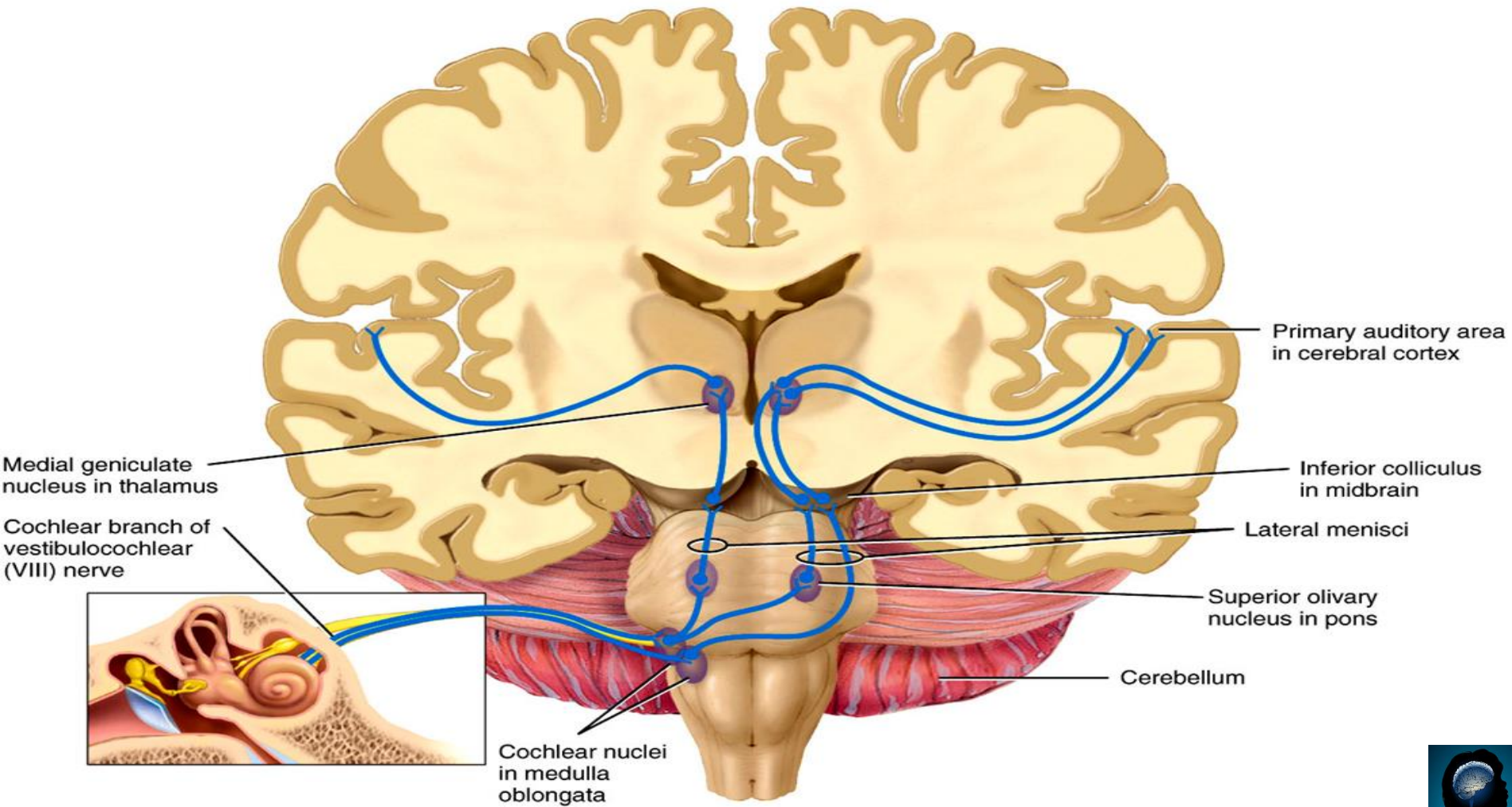
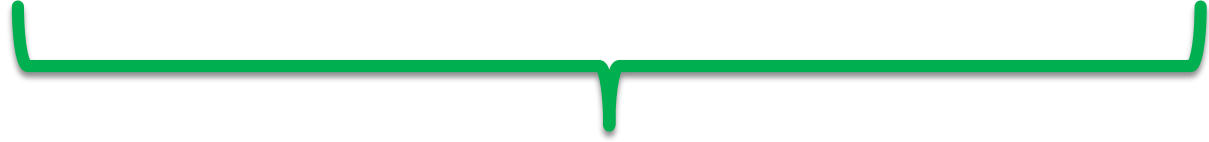

Figure 17.23 Tortora - PAP 12/e
 Copyright © John Wiley and Sons, Inc. All rights reserved.

(Santral) İşitsel İşlemeleme Bozukluğu

İşitsel bilginin n6ral işlemelemeindeki
yetersizlik

SANTRAL İŞİTSEL İŐİLEMLEME BOZUKLUĞU (SİİB)

Periferik işitme sistemi yoluyla alınan işitsel bilginin, santral işitsel yollar boyunca işitsel kortekse kadar olan iletiminde ve iŐi lenmesindeki bozukluktur.

PATOLOJİNİN YERİ

Santral işitsel işleme bozukluğunda lezyon koklear nucleuslar ile işitsel korteks arasındaki herhangi bir bölgede olabilir.

Sesleri dinleme, ayırt etme ve anlama becerisindeki bozukluktur.

Çocuğun **normal saf ses işitme eşiklerine sahip olmasına rağmen**, dinleme, çevresinde kompleks akustik uyarınları algılamasındaki güçlüktür.

(Santral) işitsel işleme bozukluğunda;

-Periferik işitme **NORMAL!**

-Zeka gelişimi ve zihinsel beceriler **NORMAL!**

-Dil ve konuşma gelişimi **Geri, bireysel farklılık gösterebilir!**

TEMEL ÖZELLİKLER

- ▶ İşitme, genel gelişim, zeka normal olmasına rağmen ;
- ▶ Arka plan gürültüde dinleme becerisi
- ▶ Uzun ve karmaşık komutları takip etme
- ▶ Hızlı ve bozuk konuşmalarda seslerini tanımadada

ZORLUK!

ASHA (American Speech-Language and Hearing Association)'a göre (2005);

İşitsel işleme becerilerinin değerlendirilmesi multidisipliner bir çalışmayı gerektirir. Tanılamada Odyolojik değerlendirmeler önemli yer tutar.

Elektrofizyolojik Testler:

1. Auditory Brainstem Response (ABR)
2. Middle Latency Response (MLR)
3. P 300
4. Late Evoked Potential (LEP)

Davranışsal Testler:

1. Tek taraflı Konuşma Testleri (Monaural Speech Tests)
2. Dikotik Testler
3. Binaural Entegrasyon Testleri
4. Temporal Sıralama Testleri

TEMEL EĞİTİM YAKLAŐIMLARI

- ▶ İşitsel alışmalar
- ▶ çevresel düzenlemeler
- ▶ Dil becerilerini geliştirici alışmalar
- ▶ İşitsel hafıza alışmaları
- ▶ İşitsel entegrasyon alışmaları

Primer amaçlar;

- ▶ Dinleme becerilerinin geliştirilmesi
- ▶ Konuşma algısının geliştirilmesi

Çevresel düzenlemeler

- ▶ Yardımcı dinleme cihazlarının kullanılması (FM Sistem)
- ▶ Sınıf akustiği
- ▶ Tercihli oturma
- ▶ Görsel cihazlar
- ▶ Öğretmen çalışmaları
- ▶ Talimatları basit ve küçük arttırmalarla verme
- ▶ Talimatları tekrarlama veya açıklama

ENTELLEKTÜEL GELİŞİM

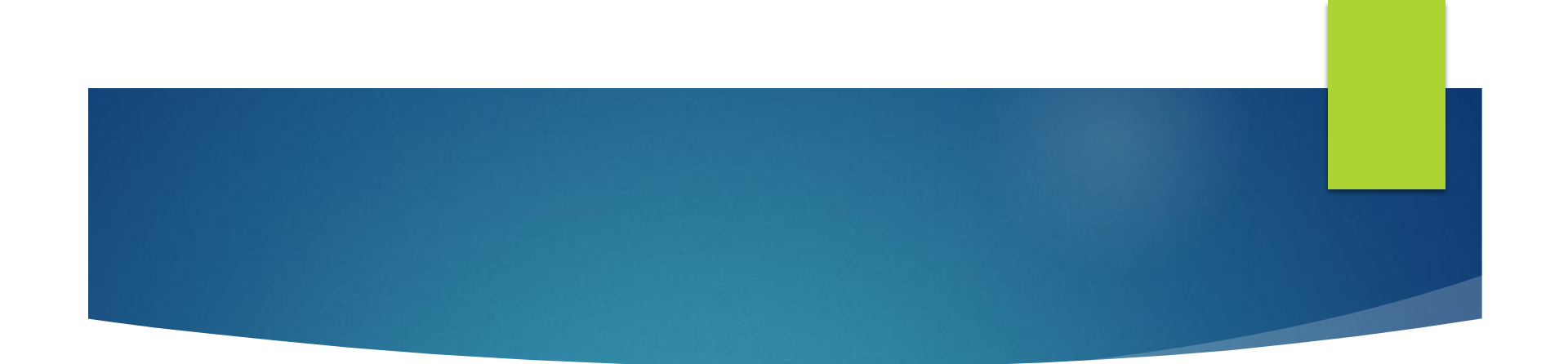
Vücut ve beyin gelişimi sonucu bütün fiziksel fonksiyonların olgunlaşması zekayı da şekillendirir.

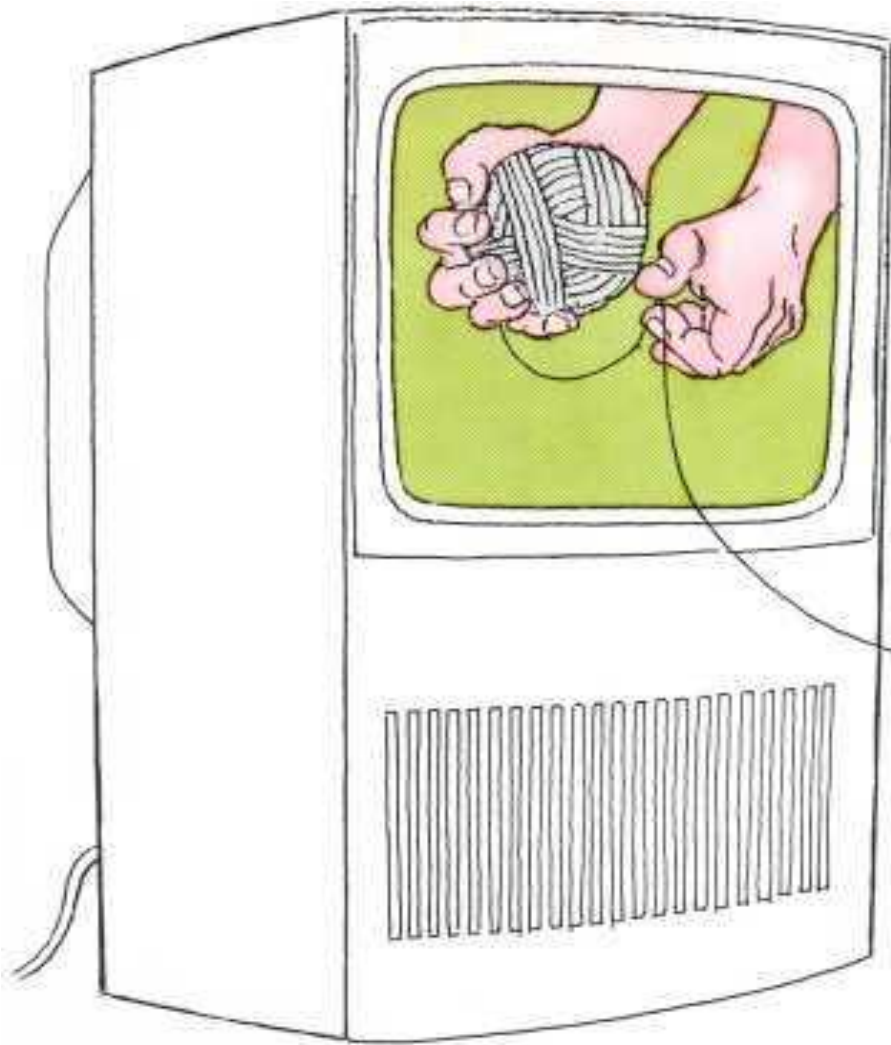
Kelimeler ve objeler arası ilişkiler belleğin hızla büyüyen fonksiyonlarındanadır.

Bayan Horton bugün okula uğrayabilir misiniz?

Copyright © Martha Campbell.

-
- ▶ Çocuklar ortalama olarak günde **3-4 saat** TV izliyor.
 - Çocuklar yılda, yaklaşık olarak **900 saati** okulda, **1500 saati** ise TV karşısında geçiriyor.
 - ▶ Ülkemizde yaklaşık **5 çocuktan birinin** odasında TV bulunuyor ya da çocuklar TV'nin bulunduğu odada yatıyor.

CATTONI

Televizyonun çocuklar üzerindeki etkisi?

1. İzleme süresi ve nasıl izlendiği

2. İzlemedeki amaç

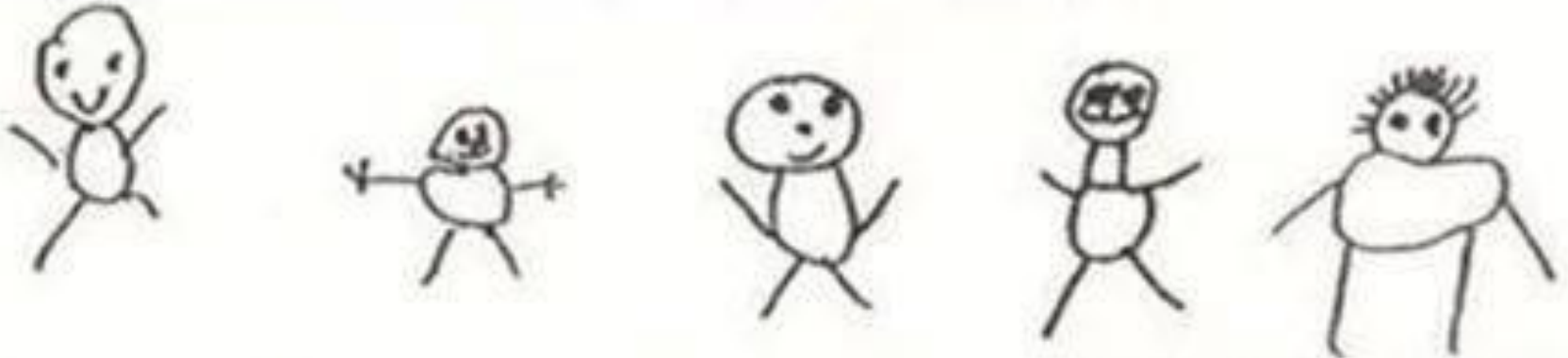
(Bilgi edinme amaçlı, keyif, vakit geçirme vb.)

3. İzlenen programın özellikleri

Günde 1 saatten az TV seyreden çocukların çizdikleri:

Günde en az 3 saat TV seyreden çocukların çizdikleri:

► **BEKLEYELİM ve GÖRELİM !!!**

BEKLEMİYELİM.....

- ▶ Gecikmiş konuşması olan çocuğun erken tanılanamaması ve erken eğitim sürecinin gecikmesi
- ▶ Erken dönemde tespit edilebilecek birçok engellin geç tanılanması

Multidisipliner Bir Çalışma...

- ▶ Pediatrist
- ▶ Çocuk nöroloğu
- ▶ KBB uzmanı
- ▶ Odyolog
- ▶ Eğitim odyoloğu
- ▶ Dil-Konuşma terapisti
- ▶ Çocuk psikiyatristi
- ▶ Psikolog
- ▶ Aile
- ▶ Anasınıfı/kreş öğretmeni

TEŞEKKÜR EDERİM...